

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง บทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น : กรณีศึกษาในพื้นที่ตำบลสะตอน อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี วิธีการดำเนินการวิจัยในที่นี่จะใช้ การแบบบูรณาการ (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจึงนำเสนอ รายละเอียดวิธีการดำเนินงานวิจัยดังนี้

1. การวิจัยเชิงสำรวจ
2. การสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงสำรวจ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกสภาองค์กรชุมชนตำบลสะตอนซึ่งมีอยู่ทั้งหมด 29 องค์การฯ ละ 10 คน รวมทั้งหมด 290 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น : กรณีศึกษาในพื้นที่ตำบลสะตอน อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี การสร้างเครื่องมือและการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น : กรณีศึกษาในพื้นที่ตำบลสะตอน อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือในการศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงตามโครงสร้างเนื้อหาความครอบคลุมของเนื้อหาและความถูกต้องเหมาะสมของภาษา

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง และความครอบคลุมของเนื้อหาเพื่อให้ได้ข้อคำถามที่เที่ยงตรงและมีความสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 5 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

องค์ประกอบของเครื่องมือวิจัย ประกอบด้วยเนื้อหาสรุปดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายปิด (Close-ended) และเลือกตอบ (Check-list) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายปิด (Close-ended) และเลือกตอบ (Check-list) เกี่ยวกับระดับบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลสะท้อนกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ทั้งหมด 4 ด้าน จำนวน 31 ข้อ ประกอบด้วย

1. การจัดตั้งองค์กรภาคประชาสังคมท้องถิ่น 7 ข้อ
2. การทำงานสาธารณะของท้องถิ่น 5 ข้อ
3. การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน 4 ข้อ
4. การแสดงบทบาทในฐานะกลุ่มพลังประชาธิปไตย 15 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายเปิด (Open-ended) เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในบทบาทของสภาองค์กรชุมชนกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลสะท้อน อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี

การทดสอบเครื่องมือจะใช้การทดสอบความตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability) ดังนี้

1. การทดสอบความตรงจะใช้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิจัยและหัวข้อวิจัย จำนวน 3 คน คือ
 - 1.1 รองศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือ
 - 1.2 รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ สามัคคีธรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัย
 - 1.3 ดร.ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ ผู้เชี่ยวชาญด้านท้องถิ่น

โดยการทดสอบเครื่องมือที่จะใช้การทดสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำแบบสัมภาษณ์ให้ทั้ง 3 ท่านตรวจสอบ เมื่อรับเครื่องมือกลับคืนจากผู้เชี่ยวชาญ นำข้อแก้ไขทั้งหมดมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

2. การทดสอบความเที่ยง (Reliability) จะใช้การทดลองไปเก็บแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติ ซึ่งค่าทางสถิติมีค่า 0 - 1.0 ค่าที่ใช้ได้ต้องเกิน 0.7

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ตัวแปรส่วนบุคคลและตัวแปรกำหนด (ตัวแปรต้น) จะใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนานำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) คำนวณเป็นค่าร้อยละ (Percentage) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางความเรียง

2. การวิเคราะห์ตัวแปรตามจะใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา โดยนำเสนอในรูปแบบของ $\bar{x}$ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้เป็นสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย สำหรับการวัดระดับความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม สร้างขึ้นตามลักษณะการสร้างแบบวัดทัศนคติที่เรียกว่า (Likert Scale) โดยมีตัวเลือกตอบแบบ 5 ระดับ โดยในแต่ละระดับกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนนต่อการปฏิบัติ	ระดับคะแนน
เป็นประจำ	5
บ่อยครั้ง	4
พอประมาณ	3
น้อยครั้ง	2
ไม่เคย	1

ในการตีความช่วงค่าเฉลี่ยจะแบ่งคะแนนออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนระหว่าง 4.20-5.00 แสดงว่า มีการปฏิบัติมาก

คะแนนระหว่าง 3.40 -4.19 แสดงว่า มีการปฏิบัติค่อนข้างมาก

คะแนนระหว่าง 2.60 -3.39 แสดงว่า มีการปฏิบัติปานกลาง

คะแนนระหว่าง 1.80 -2.59 แสดงว่า มีการปฏิบัติค่อนข้างน้อย

คะแนนระหว่าง 1.00 - 1.79 แสดงว่า มีการปฏิบัติน้อย

การสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะใช้วิธีการวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร เอกสารที่จะใช้ในการวิจัยนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 เอกสารขั้นต้น (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ยังไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมจากสมาชิกสภาองค์กรชุมชนตำบลสะตอ จากแบบสัมภาษณ์ปลายปิดและปลายเปิดเกี่ยวกับบทบาทของสภาองค์กรชุมชนกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลสะตอ อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี สัมภาษณ์และสอบถามความคิดเห็นของสมาชิกสภาองค์กรชุมชนตำบลสะตอ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนตำบลสะตอ ในการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น

1.2 เอกสารชั้นรอง (Secondary Data) เป็นเอกสารที่มีการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ คือ ข้อมูลรายชื่อสมาชิกสภาองค์กรชุมชนตำบลสะตอ โดยแหล่งข้อมูลดังกล่าว ได้แก่ เอกสารทางราชการ หนังสือ วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. การสัมภาษณ์ วิธีการสัมภาษณ์ที่จะใช้ในการวิจัยนี้มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured or Guided Interview) โดยอาศัยแนวการสัมภาษณ์ (Interview Guide) การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) เป็นการใช้แนวสัมภาษณ์เจาะลึกโดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ (Key-informants) ดังนี้

2.1 นางไลไล ชุติภาสวรพงศ์	ผู้เชี่ยวชาญสภาองค์กรชุมชน
2.2 นายชาติรี ทองทาร์ก	ผู้เชี่ยวชาญสภาองค์กรชุมชน
2.3 นางน้อย เปรมประสิทธิ์	ผู้เชี่ยวชาญองค์กรในชุมชน

3. การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในที่นี้ หมายถึง ประสบการณ์จากการสังเกตที่ได้จากการร่วมทำงานในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ซึ่งผู้วิจัยได้มีโอกาสทำงานที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลสะตอน อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี เป็นระยะเวลา 5 ปี ในตำแหน่งนักพัฒนาชุมชน ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง หัวหน้าสำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลในที่นี้จะใช้รูปแบบ ดังนี้

1. การตรวจสอบการสัมภาษณ์โดยใช้แหล่งข้อมูลที่ต่างกันระหว่างเอกสารและการสัมภาษณ์แบบประวัติศาสตร์บอกเล่า พบว่าสภาองค์กรชุมชนเป็นองค์กรที่ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2551 หลังจากที่ได้ดำเนินงานมาเป็นเวลา 6 ปีในฐานะที่เป็นกลไกใหม่จึงต้องทราบว่าสภาองค์กรชุมชนตำบลสะตอนมีการพัฒนาท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด มีการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นหรือไม่ โดยการเปรียบเทียบบทบาทในการทำงาน ปัจจัย สาเหตุที่นำประชาธิปไตยไปปฏิบัติทางออก มีการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ หาแนวทางการปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น

2. การตรวจสอบการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับสภาองค์กรชุมชน
- #### การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จะใช้การตีความข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เพื่อเพิ่มเติมคำอธิบายตารางจากการสำรวจให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล จากการบันทึกการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลแต่ละประเด็นหลัก และสรุปข้อค้นพบที่ได้จากการสัมภาษณ์และข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารโดยใช้หลักวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)